

ЯДЗЬМАР

I

Пазней казалі, што той чалавек з'явіўся з поўначы, з боку Канатнай брамы. Ішоў ён пехам, ведучы за аброць нагружанага каня. Было далёка за поўдзень, і крамы вяровачнікаў і рымараў ужо зачыніліся, а вуліца апусцела. Надвор'е стаяла цёплае, а чалавек быў у чорным плашчы, накінутым на плечы. Гэта прыцягвала позіркі.

Ён прыпыніўся перад карчмой «Стары Наракорт», пастаяў крыху, прыслухоўваючыся да гоману. Як звычайна ў такі час, карчма была поўная народу.

Заходзіць у «Стары Наракорт» незнаёмы не стаў і пацягнуў каня далей, уніз па вуліцы. Там віднелася яшчэ адна карчма — меншая, пад назвай «У Ліса». У ёй было пуста — гэтае месца добрай славы не мела.

Карчмар, што стаяў над бочкай з салёнымі агуркамі, падняў галаву і змераў госця позіркам. Чужаніца, не скідаючы плашча, моўчкі застыў ля стойкі.

— Чаго падаць?

— Піва, — адказаў прыхадзень. Голас у яго быў непрыемны.

Карчмар выцер рукі аб палатняны фартух і напоўніў пiтвом шчарбаты гліняны куфаль.

Чужынец не быў стары, нягледзячы на амаль цалкам белыя валасы. Пад плашчом ён насіў выцёрты скураны кунтуш са шнуроўкай на плячах і гарлавіне. А калі сцягнуў плашч, усе заўважылі меч на рэмені за спінаю. Дзіўнага ў гэтым нічога не было — у Вызіме амаль усе хадзілі са зброяй, — але ніхто не насіў меч за спінай, як лук ці калчан.

Незнаёмы не сеў за стол побач з нешматлікімі наведнікамі, а прыткнуўся ля дальняга канца стойкі, вывучаючы карчмара праніклівым позіркам. Потым адпіў з куфля.

— Мне б пакой які, пераначаваць.

— Няма, — прабурчаў карчмар, зыркаючы на пыльныя і брудныя боты гасця. — У «Старым Наракорце» пытайцеся.

— А мне б тут.

— Няма, — карчмар урэшце распознаў гаворку незнаёмага. З Рывіі, значыць.

— Я заплачу, — прамовіў чужынец ціха і нібы няўпэўнена.

Вось тады гэтая паскудная гісторыя і закруцілася. Васпаваты бамбіза, які з той самай хвіліны, як гасць увайшоў, не спускаў з яго змрочнага позірку, устаў і рушыў да стойкі. Двое яго таварышаў сталі ззаду, усяго за два крокі.

— Няма пакояў, шэльма, валацуга рывійскі, — прахрыпеў васпаваты, падышоўшы ўсутыч. — Не трэба нам тут, у Вызіме, такіх, як ты. У нас прыстойны горад!

Незнаёмы ўзяў свой куфаль і адсунуўся. Паглядзеў на карчмара, але той схваў вочы. Ён бы і не падумаў бараціць рывійца. Хто ўвогуле любіць рывійцаў?

— Усе рывійцы — злодзеі, — працягваў васпаваты, ад якога патыхала півам, часнаком і ярасцю. — Гэй, вырадак, чуюш?

— Не чуе, вушы гаўном заляпіла, — прамовіў адзін з тых, што стаялі ззаду, а другі зарагатаў.

— Плаці і чашы адсюль! — рыкнуў рабы.

Толькі цяпер чужынец зірнуў на яго.

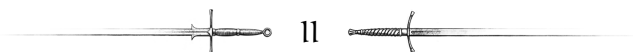
— Піва даг'ю.

— А мы табе дапаможам! — прашыпеў бамбіза.

Ён выбіў з рук рывійца куфаль і, схапіўшы прыхадня за плячо, учапіўся пальцамі ў рэмень, што наўскасяк ішоў праз грудзі. Адзін з таварышаў васпаватага занёс кулак для ўдару. Чужынец крутануўся на месцы, пазбаўляючы бамбізу раўнавагі. Меч зашыпеў у ножнах і востра бліснуў у святле каганцоў. Усё завіравала. Пачуліся крыкі. Колькі наведнікаў кінулася да выхаду. З трэскам звалілася крэсла, глуха ляснуўся аб падлогу гліняны посуд. Карчмар — вусны ў яго дрыжалі — глядзеў на жакліва пасечаны твар васпаватага: бамбіза павольна спаўзаў уніз, учапіўшыся пальцамі за край стойкі, асядаў і знікаў з вачэй, нібы тонучы. Яго таварышы ляжалі на падлозе: адзін знерухомеў, другі ж курчыўся і тросся ў цёмнай лужыне, якая імкліва шырылася. У паветры дрыжаў, свідруючы вушы, пранізлівы, распачны жаночы крык. Карчмара перасмыкнула, ён сутаргава ўдыхнуў паветра і званітаваў.

Чужынец адступіў да сцяны — уважлівы, насцярожаны. Меч ён трымаў аберуч, водзячы вастрём у паветры. Ніхто не рухаўся. Твары халоднай цінаю абляпіў жах, скаваў целы, заткнуў горлы.

У карчму з шумам і трэскам уваліліся тры стражнікі, якія, відаць, былі непадалёк. Яны трымалі нападатове аплеценныя рамянямі палкі, але ўбачыўшы трупы, імг-

ненна дасталі мячы. Рывіец прыпаў спінай да сцяны, левай рукой выцягнуў з халявы кінжал.

— А ну кінь! — люта рыкнуў адзін са стражнікаў. — Я кажу, кінь, бандзюга! З намі пойдзеш.

Другі стражнік пхнуў стол, які замінаў яму абысці рывійца збоку.

— Збегай прывядзі людзей, Трэска! — крыкнуў ён трэцяму, што трымаўся ля дзвярэй.

— Не трэба, — сказаў незнаёмец, апускаючы меч. — Сам пайду.

— Пойдзеш, суччын сын, толькі на вяроўцы! — выбухнуў першы. — Кінь меч, а то мазгаўню растаўку!

Рывіец выпрастаўся. Потым хутка засунуў клінок пад паху, а другую руку выцягнуў у бок стражнікаў, падняў уверх і спрытна накрэсліў у паветры складаны сімвал. Бліснулі заклёпкі, якія густа пакрывалі доўгія — да самых локцяў — адвароты скуранаго кунтуша.

Стражнікі імгненна адхіснуліся, прыкрываючы твары рукамі. Хтосьці з наведнікаў ускочыў, хтосьці кіннуўся да дзвярэй. Зноў закрычала жанчына — дзіка, пранізліва.

— Сам пайду, — паўтарыў незнаёмец звонкім, металічным голасам. — А вы ўтрох — наперадзе. Заведзяце мяне да ваяводы гэтага горада. Я дарогі не ведаю.

— Завядзём, завядзём, — прамармытаў стражнік, апускаючы галаву. Няўпэўнена азіраючыся, ён пайшоў да дзвярэй. Два іншыя пасунуліся за ім, паспешліва ідучы задам. Незнаёмец рушыў следам, хаваючы меч у ножны, а кінжал — у халяву. Калі яны міналі сталы, наведнікі закрывалі твары крысамі кунтушоў.

II

Велярад, ваявода Вызімы, задуменна пачухаў падбароддзе. Ён не быў ні прымхлівым, ні баязлівым, але перспектыва застацца з гэтым белавалосым сам-насам не абяцала нічога добрага. Нарэшце Велярад прыняў рашэнне.

— Выйдзіце, — загадаў ён стражнікам. — А ты сядай. Не, не тут — вунь там, далей, будзь ласкавы.

Незнаёмец сеў. Плашча і мяча пры ім ужо не было.

— Слухаю, — прамовіў Велярад, пагладжваючы цяжкую булаву, што ляжала на стале. — Я Велярад, ваявода Вызімы. Што скажаш, перш чым адправіцца ў вязніцу, шаноўны мой бандыце? Трое забітых, спроба наслаць чары — нядрэнна, зусім нядрэнна. За такое ў нас у Вызіме на кол садзяць. Але я са справядлівасцю сябрую, таму спачатку выслухаю цябе. Гавары.

Рывіец расшпіліў кунтуш і дастаў белы скругак з казлінай скуры.

— Вось гэта на слупах ды ў корчмах папрыбівана, — ціха сказаў ён. — Праўду пішуць?

— А-а, — прабурчаў Велярад, зірнуўшы на руны, вытраўленья на скуры, — вось яно што. А я адразу і не здагадаўся. Праўда, найпраўдзівейшая праўда. Бачыш подпіс? «Фольтэст, кароль, уладар Тэмерыі, Понтара і Магакама». Значыць, праўда. Але адозвы адозвамі, а закон ёсць закон. Я ў Вызіме за законам і парадкам сачу, таму людзей забіваць не дазволю. Ясна табе?

Рывіец кіўнуў — ясна, маўляў. Велярад злосна засоп.

— Вядзьмарскі знак маеш?

Незнаёмец зноў запусціў руку за пазуху і дастаў круглы медальён на срэбным ланцужку. На медальёне шчэрыла іклы воўчая галава.

— Імя ў цябе нейкае ёсць? Называй якое хочаш, я не з цікаўнасці пытаюся, а каб размаўляць лацвей было.

— Геральт мяне зваць.

— Ну, няхай Геральт. Мяркуючы па гаворцы, з Рывіі?

— З Рывіі.

— Добра. Ведаеш што, Геральт? Ты вось гэта, — Велярад пляснуў далонню па разгорнутай адозве, — кінь. Справа сур'ёзная, ужо шмат хто спрабаваў. Гэта табе, браце, не парачку нягоднікаў пашынкаваць.

— Я ведаю. Гэта маё рамяство, уладару Вызімы. Тут напісана, што ўзнагарода — тры тысячы орэнаў.

Велярад скрывіўся:

— Тры тысячы, ага. І каралеўну за жонку, як людзі кажуць, хаця гэтага міласцівы Фольтэст не дапісаў.

— Каралеўна мяне не цікавіць, — спакойна прамовіў Геральт, які нерухома сядзеў, паклаўшы рукі на калені. — Напісана: тры тысячы.

— Ну што за часы, — уздыхнуў Велярад, — паршывыя часы. Ці ж мог хто-небудзь гадоў дваццаць таму ўявіць, нават надзюбаўшыся, што з'явіцца такія ўмельствы, як тваё? Ведзьмары! Вандроўныя пераможцы васіліскаў! Найманья забойцы цмокаў і тапельнікаў! Геральт, а піва вам вашы статуты дазваляюць?

— Вядома.

Велярад пляснуў у далоні.

— Піва! — крыкнуў ён. — Сядай бліжэй, Геральт, чаго ўжо там.

Піва было халоднае і пеністае.

— Паршывыя часы надышлі, — балабоніў Велярад, пацягваючы з куфля. — Развялося ўсякай погані. У магакамскіх гарах кішма кішаць бабалакі. У лясках некалі добра калі ваўкі вылі, а цяпер на табе: вупыры, пушчавікі нейкія, куды ні плюнь — дык або ваўкалак, або яшчэ

якая зараза. Па вёсках русалкі з начніцамі дзяцей крадучь, лік ужо на сотні ідзе. Ад хваробаў, пра якія раней не чуў ніхто, валасы дыбарам. І для поўнага шчасця — во гэта, — ён піхнуў скрутак са скуры, і той паехаў па ста-ле. — Нядзіўна, Геральт, што на вашы паслугі такі попыт.

— Гэта каралеўская адозва, уладару Вызімы, — падняў галаву Геральт. — А падрабязнасці ведаеце?

Велярад адкінуўся на спінку крэсла, сплёўшы пальцы на жываце.

— Падрабязнасці, кажаш? Ды ведаю. Не тое каб з першых рук, але крыніцы надзейныя.

— Пра гэта і пытаюся.

— Упёрся, значыць? Ну як хочаш, слухай, — Велярад сэрбануў піва і сцішыў голас. — Наш міласцівы Фольтэст яшчэ каралевічам, за часамі бацькі свайго, старога Медэля, з усіх сіл нам паказваў, што спрытнюга. Не маніў, трэба сказаць. Мы думалі, што з часам перарасце. А Фольтэст адразу пасля смерці старога караля, вось проста пасля ўласнай каранацыі, узяў і самога сябе перасягнуў. У нас аж сківіцы пападалі. Карацей, ён сваёй роднай сястры Адзе зрабіў дзіця. Ада была маладзейшая за яго, яны заўсёды разам трымаліся, але ніхто нічога не падазраваў — ну, можа, хіба каралева... І тут раз — Ада во з такім пузам ходзіць, а Фольтэст пачынае гаварыць пра шлюб. З сястрой! Уяўляеш, Геральт? Карацей, становішча — хоць з каменем на шыі ў вір сігай, бо Візімір з Навіграда акурат задумаў выдаць за Фольтэста сваю Дальку, пасольства выслаў, а тут караля трэба трымаць за рукі-ногі, бо той рвецца бегчы і паслоў бэспіць. Добра, што ўтрымалі, бо абражаны Візімір нам кішкі выпусціў бы. Пасля гэтага, не без дапамогі Ады, якая мела на брата ўплыў, шчанюка ад хуткага шлюбу адгаварылі. Ну а по-тым Ада — у належны час, а як жа — нарадзіла. Цяпер на-

стаўляй вушы, бо пачынаецца. Тое, што нарадзілася, бачылі нямногія, але адна павітуха скокнула з акна ў вежы і забілася, а ў другой у галаве памуцілася, так і ходзіць дурнаватая. Таму мяркую, што байструк атрымаўся не надта прыгожанькі. Дзяўчынка гэта была. Зрэшты, яна адразу памерла: здаецца мне, ніхто асабліва не спяшаўся перавязваць пупавіну. Ада, на сваё шчасце, родаў не перажыла. А потым, браце, Фольтэст каторы раз выставіў сябе дурнем. Байстручку трэба было спаліць ці, не ведаю, закапаць на якой пустцы, а не хаваць у саркафагу ў сурэннях палаца.

Геральт падняў галаву:

— Позна разбірацца. У любым разе трэба было паклікаць кагось з Пасвячоных.

— Ты пра гэтых шэльмаў з зоркамі на шапках? Дык іх аж дзясятка збегся, але толькі потым, калі стала ясна, што ляжыць у тым саркафагу. І што з яго начамі вылазіць. А яно ж не адразу пачало вылазіць, не-е. Сем гадоў пасля пахавання было ціха. І тут аднае ночы — на поўню — у палацы раптам шум, крык, сумятня! Што тут раздабарваць — ты ў гэтым разбіраешся, адозву таксама чытаў. Немаўля ў труне падрасло — і гэта яшчэ б нічога, але і зубы ў яго выраслі выдатныя. Адным словам — стрыга. Шкада, ты трупаў не бачыў, як я. Іначай абыходзіў бы Вызіму па шырокай дузе.

Геральт маўчаў.

— Вось тады, — працягнуў Велярад, — як я ўжо казаў, Фольтэст сагнаў сюды цэлы статак чараўнікоў. Перакрыквалі яны адзін аднаго, аж ледзь не пабіліся тымі сваімі посахамі — і навошта ім посахі, хіба сабак адганяць, калі хто нацкуе. Падазраю, сабак на іх нацкоўваюць пастаянна. Выбачай, Геральт, калі ў цябе пра чарадзеяў іншая думка — а з такім заняткам, як твой, яна

пэўна іншая, — але для мяне яны дармаеды і дурні. Вось вас, ведзьмароў, людзі паважаюць болей. Вы прынамсі... як бы гэта сказаць... канкрэтныя.

Геральт усміхнуўся, але нічога не адказаў.

— Але давай да справы, — Велярад зазірнуў у куфаль і даліў піва сабе і рывійцу. — Некаторыя парады чараўнікоў здаваліся зусім някепскімі. Адзін прапаноўваў спаліць стрыгу разам з саркафагам і палацам, іншы раіў адсячы ёй галаву лапатай, астатнія схіляліся да таго, каб нашпігаваць яе асінавымі каламі — безумоўна, удзень, калі погань спіць у труне, змораная начнымі ўцехамі. На жаль, знайшоўся блазан у востраканечнай шапцы на лысым чэрапе, пустэльнік гарбаты, які выдумаў, што ўсё гэта чары, што іх можна зняць — і замест стрыгі Фольтэст атрымае дачушку, прыгожую як з карцінкі. Трэба толькі ноч у склепе пасядзець — і гатова. Ну і пайшоў ён у палац начаваць — уяўляеш, Геральт, які ёлуп быў? Няцяжка здагадацца, што засталася ад яго мала, шапка хіба і посах. Але Фольтэст учапіўся за яго думку як дзядоўнік за сабачы хвост. Любыя спробы забіць стрыгу забараніў, а з усіх магчымых закуткаў краіны нацягаў у Вызіму ашуканцаў, каб чары зняць і зрабіць са стрыгі каралеўну. Якая ж гэта была маляўнічая кампанія! Нейкія шалёныя бабы, мужыкі кульгавыя, брудныя, вашывыя — аж глядзець шкада, браце. Ну і давай яны чараваць, у асноўным над міскай і куфлем. Вядома, некаторых Фольтэст ці яго дарадцы хутка выкрылі, парачку нават на частаколе павесілі, але мала, мала. Я б усіх павесіў. Што стрыга тым часам усё жэрла і жэрла іншых людзей, не звяртаючы на прайдзісветаў і іх закляцці ніякай увагі, і згадаць, мабыць, не варта. Як і таго, што Фольтэст з палаца збег. Адтуль усе паразбягаліся.

Велярад спыніўся і глынуў піва. Вядзьмар маўчаў.

— Вось так яно, Геральт, і цягнецца шэсць гадоў — бо таму стварэнню ўжо каля чатырнаццаці. Калі яно нарадзілася, у нас былі іншыя клопаты — мы акурат пабіліся з Візімірам з Навіграда, але з важкіх і зразумелых прычын. І пакуль мы памежныя слупы перасоўвалі, тут было не да нейкай дачкі ці высокага сваяцтва. А Фольтэст, дарэчы, ужо пра шлюб павяквае і вывучае дасланья суседнімі дварамі візэрункі, якія раней нязменна ў выграбную яміну выкідаў. Часам на яго зноў находзіць, і ён выпраўляе коннікаў, каб яшчэ чараўнікоў шукалі. Ну і ўзнагароду паабяцаў, тры тысячы, праз што пазбягалася крыху шаленцаў, рыцараў вандроўных... — нават адзін пастух быў, вядомы ўсёй ваколіцы дурыла, хай спачывае з мірам. А стрыга маецца добра. Ну, жарэ кагосьці час ад часу — прывыкнуць можна. Затое з тых герояў, што спрабуюць зняць з яе чары, хоць нейкая карысць ёсць: пачвара наядаецца на месцы і па-за палацам не швэндаецца. А ў Фольтэста новы палац, зусім харошы.

— За шэсць гадоў, — падняў галаву Геральт, — ніхто не даў рады?

— Ну вось так, — пранікліва зірнуў на ведзьмара Велярад. — Бо рады тут не дасі, і камусьці давядзецца з гэтым змірыцца. Гэта я пра Фольтэста, нашага любімага міласцівага ўладара, які ўсё яшчэ прыбывае адозвы на ростанях. Ахвотнікаў, праўда, нібы паменела. Нядаўна прыходзіў адзін, але хацеў тыя тры тысячы абавязкова наперад. Ну, мы яго ў мех засунулі і ў возера кінулі.

— Ашуканцаў хапае.

— Яшчэ як хапае. Аж зашмат, — падтакнуў Велярад, не спускаючы з ведзьмара вачэй. — Таму калі пойдзеш у палац, не прасі золата наперад. Калі пойдзеш, вядома.

— Пайду.

— Ну, справа твая. Але маёй парады не забудзь. І калі мы пра ўзнагароду, то апошнім часам ідзе пагалоска пра яе другую частку, я табе ўжо казаў. Каралеўна за жонку. Не ведаю, хто гэта прыдумаў, але калі стрыга выглядае так, як расказваюць, то жарт зусім змрочны. І ўсё адно хапіла дурняў, што галопам паскакалі ў палац, як толькі разнеслася вестка пра магчымасць увайсці ў каралеўскую сям'ю. А дакладней — двух шаўцовых вучняў. Чаму шаўцы такія ёлупы, га, Геральт?

— Не ведаю. А ведзьмары, уладару? Спрабавалі?

— Некалькі было, а як жа. Часцей за ўсё, пачуўшы, што са стрыгі трэба зняць чары, а не забіць, яны паціскалі плячыма ды ішлі прэч. Вось тады, Геральт, мая павага да ведзьмароў моцна ўзрасла. Ну а потым прыехаў адзін — за цябе маладзейшы быў, імя не памятаю, калі ён увогуле яго назваў. Вось гэты паспрабаваў.

— І як?

— Зубастая каралеўна расцягала яго вантробы на ладную адлегласць. Недзе на палову палёту стралы.

Геральт паківаў.

— І ўсё?

— Яшчэ адзін быў.

Велярад трохі памаўчаў. Вядзьмар не стаў яго прыспешваць.

— Так, — урэшце вымавіў уладар Вызімы. — Яшчэ адзін быў. Спачатку, калі Фольтэст прыгразіў яму шыбеніцай за забойства ці абязвечанне стрыгі, ён толькі засмаяўся і пачаў збірацца. Але потым...

Велярад зноў сцішыў голас — амаль да шэпту — і нахіліўся над сталом.

— Потым узяўся. Скажу табе, Геральт: ёсць у нас у Вызіме колькі разумных людзей, нават на высокіх пасадах, якім усё гэта ўжо абрыдла. Чуткі кажуць, што тыя лю-

дзі цішком угаварылі ведзьмара не малімоніцца з чарамі і стрыгу прыстукнуць, а каралю сказаць, што чары не падзейнічалі, дачушка з лесвіцы звалілася — ну, няшчасны выпадак на працы, бывае. Кароль, вядома, раззлуецца, але проста не заплаціць ні орэна той узнагароды, і канец справе. Паршывец вядзьмарскі на гэта адказаў, што бясплатна да стрыгі мы можам самі пайсці. Ну, што было рабіць... Скінуліся мы, патаргаваліся... Але нічога не атрымалася.

Геральт падняў бровы.

— Расказваю, — працягнуў Велярад. — Вядзьмар той адразу, у першую ж ноч, ісці не хацеў. Нешта ўсё круціўся, хаваўся, па ваколіцы шастаў. І ўрэшце, кажуць, убачыў стрыгу — напэўна за справаю, бо пачвара не вылазіць са склепа толькі каб ногі размяць. Убачыў, карацей, і тае ж ночы даў драла. Не развітаўся нават.

Вусны Геральта скрывіліся ў чымсьці вельмі падобным да ўсмяшкі.

— У разумных людзей, — прамовіў ён, — тыя грошы пэўна ж засталіся? Ведзьмары наперад не бяруць.

— Дык, — адказаў Велярад. — Вядома, засталіся.

— А чуткі не хадзілі, колькі іх там?

Велярад ухмыльнуўся:

— Адны кажуць, восемсот...

Геральт пакруціў галавой.

— Іншыя, — прабурчаў яго суразмоўца, — языкамі менцяць пра тысячу.

— Нягуста, калі ўлічыць, што чуткі заўсёды перабольшваюць. Урэшце, кароль дае тры тысячы.

— Не забудзь пра нарачоную, — кпіва адказаў Велярад. — Мы ўвогуле аб чым? Зразумела, што тых трох тысяч ты не атрымаеш.

— І з чаго ж гэта зразумела?

Велярад пляснуў далонню па стальніцы.

— Геральт, не псуй мне меркавання пра ведзьмароў! Гэта цягнецца ўжо шэсць з гакам гадоў! Стрыга за год укаюкvae з паўсотні чалавек — ну, цяпер менш, бо ўсе пачалі старанна той палац абыходзіць. Не, браце, я ў чары веру — не раз іх бачыў, таму веру... да пэўнай мяжы, вядома... у здольнасці магаў і ведзьмароў. Але гэтае зняцце чараў — лухта, прыдуманая гарбатым смаркатым дзедам, які здурнеў на пустэльніцкіх харчах, лухта, якой не дае веры ніхто. Апроч Фольтэста. Не, Геральт! Ада нарадзіла стрыгу, таму што спала з уласным братам — вось дзе праўда, і ніякія чары тут не дапамогуць. Стрыга жарэ людзей, бо гэта стрыга, і яе трэба забіць — спакойна і без цырымоній. Слухай, тут два гады таму лапцюжнікі з нейкай задрыпанай дзіры пад Магакамам, якім цмок авечак жор, сабраліся гуртам, затаўклі таго цмока дрынамі і нават не падумалі гэтым неяк асабліва хваліцца. А мы ў Вызіме чакаем цуду і як толькі поўня — замыкаем дзверы ці злачынцаў да слупа ля палаца прывязваем у спадзеве, што пачвара нажарэцца і вернецца ў труну.

— Някепска, — усміхнуўся вядзьмар. — І як, паменела злачынстваў?

— Ні на каліва.

— Як мне той новы палац знайсці?

— Сам цябе правяду. А што наконт прапановы разумных людзей?

— Уладару, — прамовіў Геральт, — навошта спяшацца? Сапраўды ж можа здарыцца няшчасны выпадак на працы, незалежна ад маіх намераў. І тады разумным людзям варта падумаць, як абараніць мяне ад каралеўскага гневу, і падрыхтаваць тыя паўтары тысячы арэнаў, пра якія балбоча чутка.

— Гаварылася пра тысячу.

— Не, пане Велярад, — цвёрда адказаў Геральт. — Той, каму вы давалі тысячу, уцёк, проста пабачыўшы стрыгу, не таргаваўся нават. А значыць, рызыка каштуе больш за тысячу. А можа, і больш за паўтары, хто ведае, як там будзе. Але абяцаю развітацца.

Велярад пачухаў галаву.

— Геральт... Тысяча дзвесце?

— Не, уладару. Работа не з лёгкіх. Кароль дае тры тысячы, а зняць чары, між іншым, часам лягчэй, чым забіць. Урэшце, калі б гэта было так проста, нехта з маіх папярэднікаў стрыгу і забіў бы. Думаеце, яны далі сябе загрызці толькі таму, што баяліся караля?

— Добра, браце, — сумна кіўнуў Велярад. — Дамовіліся. Толькі ў прысутнасці Фольтэста — ні паўслова пра няшчасны выпадак. Шчыра раю.

III

Фольтэст быў худы і меў прыгожы — аж занадта прыгожы — твар. Наколькі мог меркаваць вядзьмар, каралю яшчэ не было сарака. Ён сядзеў на разьблёным курульным крэсле з чорнага дрэва, выцягнуўшы ногі да ачага, ля якога грэліся два сабакі. Побач на куфры сядзеў мажны мужчына старэйшага веку з барадою. За каралём стаяў другі — багата адзеты, з гордым выразам твару. Вяльможа.

— Вядзьмар з Рывіі... — вымавіў кароль пасля хвіліны маўчання, якое павісла, калі Велярад скончыў гаварыць.

— Так, уладару, — схіліў галаву Геральт.

— Чаго ж у цябе галава так пасівела? Ад чараў? Бачу ж, што ты не стары. Ладна, ладна, не трэба адказваць, жартую я. Асмелюся дапусціць, што досвед у цябе неблагі, так?

— Так, уладару.

— З прыемнасцю паслухаю.

Геральт пакланіўся яшчэ ніжэй:

— Вы ж ведаеце, уладару: нашы статуты забараняюць расказваць, што мы робім.

— Зручныя статуты, васпане вядзьмар, дужа зручныя. Але калі без падрабязнасцяў... вось з пушчавікамі ты сутыкаўся?

— Так.

— З вампірамі, лесунамі?

— Таксама.

Фольтэст павагаўся.

— Са... стрыгамі?

Геральт падняў галаву і паглядзеў каралю ў вочы.

— Таксама.

Фольтэст адвёў позірк.

— Велярад!

— Так, міласцівы ўладару?

— Ты яму сутнасць справы расказаў?

— Так, міласцівы ўладару. Ён сцвярджае, што чары з каралеўны можна зняць.

— Гэта я даўно ведаю. А якім чынам, васпане вядзьмар? Ой, забыўся: статуты... Добра. Толькі адно скажу, бо было ў мяне ўжо колькі ведзьмароў. Велярад, апавядаў ты яму? Добра. З таго часу мне вядома, што знаецца вы хутчэй на забойствах, чым на зняцці сурокаў. Дык вось, гэта не лічыцца. Калі хоць волас упадзе з галавы маёй дачкі, ты сваю на пень пакладзеш. Я ўсё сказаў. Острыт... і вы таксама, пане Сегелін, застаньцеся і раскажыце яму ўсё, пра што спытае. Яны, ведзьмары, заўсёды шмат пытаюць. Накарміце яго і пакіньце ў палацы, каб па корчмах не цягаўся.

Кароль устаў, свіснуў сабакам і пайшоў да дзвярэй, раскідваючы салому, што накрывала падлогу ў пакоі. Ля дзвярэй азірнуўся:

— Калі ў цябе атрымаецца, вядзьмар, — узнагарода твая. Можа, і яшчэ нешта дадам, калі добра справішся. Вядома, у байках чэрні пра жаніцьбу з каралеўнай ні слова праўды няма. Ты ж не думаеш, што я выдам дачку за першага-лепшага бадзягу?

— Не, уладару, не думаю.

— Добра. Значыць, разумны.

Фольтэст выйшаў і зачынiў за сабою дзверы. Велярад і вяльможа, якія дагэтуль стаялі, адразу ж уселiся за стол. Ваявода Вызімы дапiў напалову поўны келiх караля, зазірнуў у збан і вылаяўся. Острыт, што заняў каралеўскае крэсла, спадылба пазiраў на вядзьмара, пагладжваючы разьблённыя падлакотнікі. Барадаты Сегелiн кiўнуў Геральту:

— Сядайце, пане вядзьмару, сядайце. Зараз вячэру пададуць. Пра што вы хацелi б даведацца? Велярад, мабыць, вам ужо ўсё апавёў. Я яго ведаю і ўпэўнены, што сказаў ён хутчэй зашмат, чым замала.

— Хiба некалькі пытаннiяў яшчэ.

— Давайце.

— Ваявода Велярад згадаў, што пасля з'яўлення стрыгi кароль паклікаў шмат Пасвячоных.

— Так і было. Але не кажыце «стрыга», кажыце «каралеўна» — тады ў прысутнасцi караля пазбегнеце гэтай памылкi... і звязаных з ёй непрыемнасцяў.

— Цi быў сярод Пасвячоных хтосьцi знакаміты? Слаўны?

— Былi такія і тады, і потым. Імёнаў не памятаю. А вы, пане Острыт?

— Не памятаю, — адказаў вяльможа. — Але знаю, што некаторыя з іх цешыліся славаю і прызнаннем. Пра гэта шмат гаварылі.

— Ці згаджаліся яны з тым, што закліцце можна зняць?

— Да згоды ім было далёка, — усміхнуўся Сегелін. — Па любым пытанні. Але такое сцверджанне гучала. Каза-лі, што гэта проста, нават магічных здольнасцяў не выма-гае: як я зразумеў, дастаткова, каб нехта правёў ноч — ад заходу сонца да трэціх пеўняў — у склепе каля саркафага.

— Ой як проста, ага, — фыркнуў Велярад.

— А апішыце мне... каралеўну.

Велярад ускочыў.

— Каралеўна выглядае як стрыга! — гримнуў ён. — Як найстрыжэйшая стрыга з усіх, пра якіх я чуў! Яе высо-касць каралеўская дачка, выклятая байстручка, ростам мае ласку быць чатыры локці, нагадвае піўную бочку, пашча ў яе ад вуха да вуха набітая вострымі, як кінжалы, зубамі, вачышчы чырвоныя, патлы рудыя. Пярэднія ла-пы — кіпцюрастыя, рыхтык рысіныя, да самай зямлі звісаюць! Я дзіўлюся, як гэта мы яшчэ яе мініяцюры па саюзніцкіх каралеўствах не рассылаем! Каралеўне, каб ёй вантробы вытрыбушыла, ужо чатырнаццаць годзі-каў — час падумаць пра шлюб з якім каралевічам!

— Астынь, Велярадзе, — паморшчыўся Острыт, па-зіраючы на дзверы. Па твары Сегеліна прабегла лёгкая ўсмяшка.

— Апісанне хоць і маляўнічае, але даволі дакладнае, а гэта пану ведзьмару і трэба, праўда ж? Велярад забыў дадаць, што рухаецца каралеўна неймаверна хутка, а яшчэ яна нашмат мацнейшая, чым можна меркаваць з яе росту і целаскладу. А тое, што ёй чатырнаццаць, не-аспрэчна. Ну, калі гэта важна.

— Важна, — адказаў вядзьмар. — Яна нападае на людзей толькі ў поўню?

— Так, — кіўнуў Сегелін. — Калі за межамі старога палаца. У самім палацы людзі гінулі заўсёды, незалежна ад фазы месяца. Але выходзіць яна толькі падчас поўні, ды і тое не кожнай.

— Ці нападала яна хоць раз удзень?

— Не. Удзень — ніколі.

— Ахвяраў яна заўжды жарэ?

Велярад смачна сплюнуў на салому.

— А каб цябе, Геральт! Зараз жа вярэра будзе! Цьфу! І жарэ, і надкусвае, і так пакідае — мусіць, ад настрою залежыць. Аднаму толькі галаву адгрызла, парачку вытрыбушыла, а некалькіх паабгрызала дарэшты, дагала, калі дазволіце. Суччына насенне!

— Замаўчы, Велярад! — прашыпеў Острыт. — Прастрыгу вярзі што хочаш, але Аду... пры каралю не адважваешся і пры мне не чапай!

— Ці былі такія, хто выжыў пасля нападу? — спытаў вядзьмар, нібыта не звярнуўшы ўвагі на выбух вяльможы.

Сегелін і Острыт перазірнуліся.

— Так, — адказаў барадач. — У самым пачатку, шэсць гадоў таму, яна кінулася на двух жаўнераў, што стаялі на варце ля склепа. Адзін здолеў уцячы.

— І пазней, — уваткнуў у размову язык Велярад, — млынар, на якога яна напала ля горада. Памятаеце?

IV

Познім вечарам наступнага дня ў пакойчык над вартоўняй, у якім пасялілі Геральта, прывялі млынара. Суправаджаў яго жаўнер у плашчы з капюшонам.

Гутарка асаблівых вынікаў не дала. Млынар быў напалоханы, мармытаў, заікаўся. Яго шрамы расказалі ведзьмару болей: стрыга мела неверагодна шырокія сківіцы і напраўду вострыя зубы, у тым ліку вельмі доўгія верхнія іклы — чатыры, па два з кожнага боку. Кіпцюры — відавочна вастраўшыя за рысіныя, хоць і слабей загнутыя. Толькі таму млынару і ўдалося вырвацца.

Скончыўшы агледзіны, Геральт кіўнуў млынару і жаўнеру, адпускаючы іх. Жаўнер выпхнуў селяніна за дзверы і зняў капшон. Фольтэт уласнай персонай.

— Сядзі, не ўставай, — сказаў кароль. — Візіт неафіцыйны. Ну як, задаволены размоваю? Я чуў, ты быў у палацы ўранку.

— Так, уладару.

— Калі возьмешся за справу?

— Да поўні чатыры дні. Пасля поўні.

— Хочаш спачатку да яе прыгледзецца?

— Такой патрэбы няма. Але сытая... каралеўна... будзе не такая спрытная.

— Стрыга, майстру, стрыга. Не гуляй са мной у дыпламатыю. Каралеўнай яна яшчэ толькі будзе. Дарэчы, пра гэта я і прыйшоў паразмаўляць. Скажы мне неафіцыйна, каротка і ясна: будзе ці не будзе? Толькі не трэба зноў пра статыты.

Геральт пацёр лоб.

— Адчараваць можна, кароль, пацвяджаю. І калі не памыляюся, то для гэтага сапраўды трэба правесці ноч у палацы. Калі трэці крык пеўня заспее стрыгу па-за саркафагам, сурокі спадуць. Так са стрыгамі звычайна і робяць.

— Так проста?

— Не проста. Тую ноч трэба перажыць. Таксама магчымыя адступленні ад звыклага парадку. Напрыклад,

не адну ноч, а тры. Запар. Яшчэ бываюць... ну... безнадзейныя выпадкі.

— Так, — абурана сказаў Фольтэст. — Мне ўвесь час такое кажуць. Забіць поскудзь, бо тут нічога не паправіш. Я ўпэўнены, майстру, што з табой ужо размаўлялі. Праўда? Засячы, маўляў, людажэрку без цырымоній, як толькі да яе наблізішся, а каралю скажы, што іначай не выйшла. Кароль не заплаціць — мы заплацім. Вельмі выгадна. І танна. Бо кароль загадае ведзьмара абезгаловіць або павесіць, і золата застанецца ў кішэні.

— Кароль канечне загадае ведзьмара абезгаловіць? — скрывіўся Геральт.

Фольтэст доўга глядзеў рывійцу ў вочы.

— Кароль не ведае, — урэшце адказаў ён. — Але ўлічваць такую мажлівасць ведзьмару варта.

Цяпер памаўчаў Геральт.

— Зраблю ўсё, што ў маіх сілах, — сказаў ён праз колькі імгненняў. — Але калі ўсё пойдзе кепска, я буду бараніць сваё жыццё. Вам, уладару, таксама варта ўлічваць такую мажлівасць.

Фольтэст устаў.

— Ты мяне не зразумеў. Не ў тым рэч. Вядома, ты яе заб'еш, калі зробіцца горача, падабаецца мне гэта ці не. Бо іначай яна заб'е цябе — бяспрэчна і незваротна. Услых я гэтага не кажу, але я не пакараў бы нікога, хто яе забіў бы, абараняючы сябе. Але не дапусьчу, каб яе забілі, не паспрабаваўшы ўратаваць. Ужо былі спробы падпаліць стары палац, з лукаў у яе стралялі, капалі ямы, капканы і пасткі ставілі, аж пакуль я парачку тых малайцоў не павесіў. Але не ў тым рэч, майстру. Паслухай...

— Слухаю.

— Пасля трэціх пеўняў, як я зразумеў, стрыга знікне. А хто з'явіцца?

— Калі ўсё пойдзе добра, то чатырнаццацігадовая дзяўчына.

— Чырванавокая? З зубамі як у кракадзіла?

— Нармальная дзяўчына. Але толькі...

— Ну?

— Фізічна.

— Вось табе і маеш. А псіхічна? Вядро крыві на сняда-
нак штодзень? Дзявочую ножку?

— Не. Псіхічна... цяжка сказаць... Мабыць, трохгадо-
вае, не ведаю, чатырохгадовае дзіця. На доўгі час клапа-
тлівага нагляду запатрабуе.

— Зразумела. Майстру...

— Кажыце, уладару.

— А вярнуцца гэта можа? Пазней.

Вядзьмар маўчаў.

— Ага, — прамовіў кароль. — Можа. І што тады?

— Калі надоўга — на некалькі дзён — яна знепрытом-
нее, а потым памрэ, трэба спаліць цела. Хутка.

Фольтэст нахмурыўся.

— Але не думаю, — дадаў Геральт, — што да такога
дойдзе. Для пэўнасці, уладару, я дам вам колькі парадаў
наконт таго, як зменшыць небяспеку.

— Цяпер? Ці не зарана, майстру? А калі...

— Цяпер, — перабіў рывіец. — Усякае бывае, кароль.
Можа так здарыцца, што на святанні вы знойдзеце
ў склепе адчараваную каралеўну і мой труп.

— Нават так? Нягледзячы на мой дазвол бараніць ся-
бе? Дазвол, на якім ты, здаецца, не вельмі і настойваў...

— Справа сур'ёзная, уладару, і рызыка вялікая. Таму
слухайце: каралеўне трэба будзе насіць на шыі сапфір —
лепш за ўсё інклюд — на срэбным ланцужку. Заўсёды.
Дзень і ноч.

— Што такое інклюд?

— Сапфір з паветранай бурбалкай унутры. Апроч таго, у пакоі, дзе каралеўна будзе спаць, нейкі час варта паліць у ачагу галінкі ядлоўцу, зяноўцу і ляшчыны.

Фольтэст задумаўся.

— Дзякуй за парады, майстру. Скарыстаю іх, калі... А цяпер слухай мяне ўважліва. Калі ты ўпэўнішся, што выпадак безнадзейны, забі яе. Калі знімеш сурокі, а дзяўчына не будзе... нармальная... калі ў цябе з'явіцца хоць цень сумневу, што атрымалася ўсё, — таксама забі. Не бойся, з майго боку табе нішто не пагражае. Узнагароды, вядома, не дам. Можна, вытаргуеш што-небудзь сам ведаеш у каго.

Яны крыху памаўчалі.

— Геральт... — Фольтэст упершыню назваў ведзьмара па імені.

— Слухаю.

— Колькі праўды ў памойцы, што дзіця атрымалася вось такім, бо Ада была мне сястрой?

— Няшмат. Чары трэба наслаць, ніводнае закліцце не насылаецца само. Але, мяркую, ваша сувязь з сястрой была прычынай насыланьня чараў, а значыць, і такога выніку.

— Так я і думаў. І некаторыя з Пасвячоных гэта казалі, але не ўсе. Геральт, адкуль такое бярэцца — чары, магія?

— Не ведаю, кароль. Прычыны гэтых з'яваў вывучаюць Пасвячоныя. Нам, ведзьмарам, дастаткова ведаць, што сканцэнтраваная воля можа такое выклікаць. І ведаць, як такое адолець.

— Забіць?

— Часцей за ўсё. За гэта нам найчасцей і плацяць. Мала хто жадае зняць сурокі, уладару. Звычайна ўсе проста хочучь унікнуць небяспекі. А калі ў пачвары на сумленні яшчэ і людзі ёсць, узнікае прага адпомсціць.

Кароль устаў, зрабіў некалькі крокаў па пакоі і спыніўся каля вядзьмарскага мяча, што вісеў на сцяне.

— Гэтым? — спытаў ён, не гледзячы на Геральта.

— Не. Гэты для людзей.

— Так, я чуў. Ведаеш што, Геральт... Я з табой у склеп пайду.

— Ні ў якім разе.

Фольтэст павярнуўся, вочы яго заблішчалі.

— Ты разумееш, чараўнік, што я яе не бачыў? Ні як нарадзілася, ні... потым. Баяўся я. Магу ўжо і не ўбачыць ніколі, так? Я маю права хаця б глядзець, як ты яе забіваць будзеш.

— Паўтараю: ні ў якім разе. Гэта пэўная смерць. І для мяне таксама. Калі аслабне ўвага, воля... Не, уладару.

Фольтэст адварнуўся і пайшоў да дзвярэй. На імгненне Геральту падалося, што ён выйдзе моўчкі, не развітаўшыся, але кароль спыніўся і паглядзеў на яго.

— Ты выклікаеш давер, — прамовіў ён. — А я ж ведаю, што ты за тыпус. Мне расказалі, што здарылася ў карчме. Упэўнены: тых абармотаў ты забіў толькі дзеля розгаласу — каб уразіць людзей, мяне. Відавочна ж, што ты мог іх адолець не забіваючы. Баюся, я ніколі не даведаюся, ідзеш ты ратаваць маю дачку ці забіваць, як іншыя. Але я згодны. Вымушаны згадзіцца. Ведаеш чаму?

Геральт не адказаў.

— Бо я думаю, — вымавіў кароль, — што яна пакутуе. Так?

Вядзьмар спыніў на ім свой праніклівы позірк. Ён не згадзіўся, не кінуў, не варухнуўся нават, але Фольтэст ведаў, ведаў адказ.

Геральт апошні раз вызірнаў у акно палаца. Змяркалася хутка. За возерам цьмяна мігцелі агні Вызімы. Палац атачала пустка — шнур нічыйнай зямлі, якім за шэсць гадоў горад адгарадзіўся ад небяспечнага месца, не пакінуўшы нічога, апроч развалінаў, згнілых бэлек і рэшткаў шчарбатага частакола, які, мабыць, было нявыгодна разбіраць і кудысь цягнуць. Далей за ўсіх — роўна на супрацьлеглы канец паселішча — перанёс свой хорам кароль: пукаты слуп яго новага палаца чарнеў удалечыні на фоне нябеснай сінечы.

Вядзьмар вярнуўся за пыльны стол: за ім, у адным з пустых разрабаваных пакояў, ён рыхтаваўся — няспешна, спакойна, грунтоўна. Ён ведаў, што часу ў яго шмат: стрыга не выйдзе са склепа да поўначы.

На стала перад ім стаяла невялікая акаваная скрынка. Геральт адчыніў яе. Унутры, паміж выкладзенымі сухой травой перагародкамі, грувасціліся бутэлечкі з цёмнага шкла. Вядзьмар дастаў тры.

Ён падняў з падлогі прадаўгаваты скрутак, нядбайна абгорнуты аўчынай і перацягнуты рэменем, разгарнуў яго і дастаў меч з інкруставаным дзяржальнам, у чорных бліскучых ножнах, пакрытых радамі рунічных знакаў і сімвалаў. Агаліў вастрывё, якое зазіхацела люстраным бляскам. Клінок быў з чыстага срэбра.

Геральт прашаптаў заклінанне і па чарзе выпіў змесціва дзвюх бутэлечак, кладучы левую руку на клінок пасля кожнага глытка. Потым шчыльна захутаўся ў свой чорны плашч і сеў. На падлогу. У пакоі не было ніводнага крэсла, як, зрэшты, і ва ўсім палацы.

Ён сядзеў нерухома, заплюшчыўшы вочы. Яго дыханне, спачатку роўнае, раптоўна зрабілася частым, рва-

ным, неспакойным. А потым зусім спынілася. Сумесь, выпіўшы якую, вядзьмар падпарадкаваў сваёй волі працу ўсіх органаў у целе, у асноўным складалася з чамярыцы, дурнап'яну, глогу і малачаю. Астатнія яе складнікі не мелі назваў ні ў адной чалавечай мове. Для таго, хто, у адрозненне ад Геральта, не прызвычаіўся да яе з дзяцінства, гэта была б смяротная атрута.

Раптам вядзьмар павярнуў галаву. Яго слых, цяпер надмерна абвостраны, лёгка вычাপіў з цішыні шоргат крокаў па зарослым крапівой дзядзінцы. Гэта не магла быць стрыга — засветла. Геральт уладкаваў меч за плячыма, схваў свой скрутак у разбураным ачагу і ціха, як мыш, збег уніз па лесвіцы.

На дзядзінцы было яшчэ так светла, што той, хто набліжаўся, мог убачыць твар вядзьмара. Чалавек гэты, які аказаўся Острытам, рэзка адхіснуўся, і яго твар міжвольна сказаўся ад жаху і агіды. Вядзьмар крыва ўсміхнуўся: ён ведаў, як выглядае. Пасля таго як вып'еш сумесь беладонны, аканіту і цяцюшніку, твар робіцца колеру крэйды, а зрэнкі расплываюцца на ўвесь раёк. Але напой дазваляе бачыць у найчарнейшай цемры, што Геральту, уласна, і трэба было.

Острыт хутка авалодаў сабою.

— Ты, варажбіт, выглядаеш так, нібыта ўжо труп, — сказаў ён. — Мабыць, са страху. Не бойся, я табе памілаванне прынёс.

Вядзьмар маўчаў.

— Не чуеш, рывійскі знахар? Ты ўратаваны, кажу. І багаты, — Острыт узважыў у руцэ цяжкі кашалёк і кінуў яго Геральту пад ногі. — Тысяча орэнаў. Бяры, сядай на каня і выбірайся адсюль!

Рывіец зноў не адказаў.

— Не вылуплівайся на мяне! — сказаў Острыт ужо гучней. — І часу майго не марнуй, я тут да паўночы сядзець не збіраюся. Ты што, не цяміш? Не хачу я, каб ты знімаў чары. І не думай, што ты адгадаў, я не ў змове з Велерадам і Сегелінам. Я не хачу, каб ты яе забіваў. Проста прыбярэся адсюль. Усё мусіць застацца як раней.

Вядзьмар не варухнуўся. Яго рухі і рэакцыі цяпер значна паскорыліся, і ён не хацеў, каб гэта зразумеў вяльможа. На шчасце, цямнела хутка, бо нават паўзмрок сутоння быў занадта яркі для вядзьмарскіх пашыраных зрэнак.

— А чаму, пане, усё мусіць застацца як раней? — спытаў Геральт, стараючыся вымаўляць словы як мага павольней.

— А гэта, — ганарліва падняў галаву Острыт, — мусіць цябе халерна мала непакоіць.

— А калі я ўжо ведаю?

— Ну-ну?

— Калі стрыга яшчэ больш агоркне людзям, скінуць Фольтэста з трона будзе лягчэй. Бо каралеўскае шаленства дарэшты абрыдне і вяльможам, і чэрні, праўда? Я ехаў да вас праз Рэданію, праз Навіград. Многія там гавораць, што пэўныя людзі ў Вызіме ўважаюць караля Візіміра за збаўцу і сапраўднага манарха. Але мне, пане Острыт, пляваць і на палітыку, і на квітненне манаршых двароў, і на палацавыя перавароты. Я тут, каб выканаць працу. Вы ніколі не чулі пра пачуццё абавязку і звычайную прыстойнасць? Прафесійную сумленнасць?

— Успомні, з кім гаворыш, валацуга! — разлютавана крыкнуў Острыт, кладучы далонь на рукаятку мяча. — Хопіць з мяне, яшчэ спрачацца тут абы з кім буду! Паглядзіце на яго! Сумленнасць, статуты, мараль! Гэта хто вярзе?! Бандыт, які пазабіваў людзей толькі прыехаўшы?!

Які перад Фольтэстам паклоны біў, а за яго спінай таргавайся з Велярадам, як найманы галаварэз? І ты асмельваешся нос задзіраць, хамуйла? Пасвячоным прыкідваешся? Магам? Чарадзеем? Ты паршывы вядзьмар! Прэч адсюль, а то ножнамі па мордзе ўвалю!

Вядзьмар нават не ўздрыгнуў і не крануўся з месца.

— Лепш вы адсюль ідзіце, пане Острыт, — сказаў ён. — Цямнее.

Острыт адступіў на крок і з бліскавічнай хуткасцю выпцягнуў меч.

— Што ж, чараўнік, ты сам гэтага хацеў. Я цябе заб'ю, і твае фокусы не дапамогуць. У мяне чарапашы камень ёсць.

Геральт усміхнуўся. Вера ў моц чарапашага каменя была настолькі ж памылковай, наколькі распаўсюджанай. Але вядзьмар і не думаў траціць сілы на заклінанні, а тым больш падстаўляць срэбны клінок пад Острытаў меч. Ён нырнуў пад раскручанае млынком лязо і наўзмах ударыў вяльможу ў скронь рукою — срэбнымі заклёпкамі на манжэце.

VI

Острыт апрытомнеў хутка. Водзячы ў поўнай цемры вачыма, ён адчуў, што звязаны. Геральта, які стаяў побач, ён не бачыў. Зразумеўшы, дзе знаходзіцца, Острыт завяў — жахліва, працягла.

— Змоўкні, — сказаў вядзьмар, — а то да пары яе прывабіш.

— Забойца пракляты! Дзе ты? Зараз жа развяжы мяне, нягоднік! Я цябе за гэта павешу, суччын сын!

— Змоўкні.

Острыт цяжка задыхаў.

— Пакінеш мяне тут ёй на бяседу? Звязанага? — спытаў ён ужо цішэй, а чарговую абразу вымавіў амаль шэптам.

— Не, — прамовіў Геральт, — я цябе адпушчу. Але не цяпер.

— Падлюга! — прашыпеў Острыт. — Каб увагу яе адцягнуць?

— Так.

Острыт змоўк, перастаў тузацца і заціх.

— Вядзьмар...

— Што?

— Гэта праўда, што я Фольтэста зрынуць хацеў. І не я адзін. Але толькі я прагнуў яго смерці, хацеў, каб ён пакутліва здох, каб звар'яцеў, згніў жыўцом. Ведаеш чаму?

Геральт маўчаў.

— Я кахаў Аду. Сястру караля. Каханку караля. Шлюху караля. Кахаў... Вядзьмар, ты тут?

— Тут.

— Ведаю я, што ты думаеш. Але не было гэтага. Павер, не насылаў я ніякіх чараў. Я ніводнага заклінання не знаю. Толькі раз са злосці сказаў... толькі раз. Вядзьмар, ты мяне слухаеш?

— Слухаю.

— Гэта маці яго, старая каралева. Дакладна яна. Не сцярпела, што ён і Ада... Гэта не я. Ведаеш, я толькі раз паспрабаваў яе пераканаць, а Ада... Вядзьмар! Морак нейкі на мяне найшоў, і я сказаў... Вядзьмар... Гэта я? Я?

— Гэта ўжо няважна.

— Вядзьмар... Поўнач блізка?

— Блізка.

— Адпусці мяне раней. Дай мне час.

— Не.

Острыт не пачуў, як са скрыгатам адсоўваецца магільная пліта, а вядзьмар пачуў. Ён нахіліўся і кінжалам разрэзаў пумы вяльможы. Острыт ніякіх слоў чакаць не стаў — ускочыў, нязграбна пачыкільгаў на здервянелых нагах, пабег. Яго вочы так прызвычаліся да цемры, што бачылі дарогу з галоўнай залы да выхаду.

З падлогі грукатліва выскачыла пліта, якая закрывала ўваход у склеп. Геральт, што абачліва схваўся за лесвічнай балюстрадай, заўважыў выродлівую постаць стрыгі: спрытна, хутка і неадчэпна яна ішла на тупат Острытавых ботаў, які паступова сціхаў. Рухалася стрыга абсалютна бяспумна.

Жудасны, распачны, дзікі крык працяў ноч, страсянуў старыя мury і паляцеў, то мацнеючы, то слабеючы, дрыжучы. Вядзьмар не мог ацаніць адлегласць дакладна — абвостраны слых падманваў, — але ведаў: стрыга дагнала Острыта хутка. Занадта хутка.

Ён выйшаў на сярэдзіну залы і стаў ля ўвахода ў склеп. Скінуў плашч. Павёў плячыма, зручней прымошчваючы меч. Нацягнуў рукавіцы. Часу яшчэ крыху было. Геральт ведаў, што стрыга, хоць і сытая пасля апошняй поўні, адразу труп Острыта не кіне. Сэрца і вантробы для яе — каштоўны пажытак падчас доўтай спячкі.

Вядзьмар чакаў. Паводле яго падлікаў, да світанья заставалася яшчэ гадзіны тры. Крык пеўня мог толькі заблытаць. Зрэшты, ніякіх пеўняў у ваколіцы, здаецца, і не было.

І тут ён пачуў. Стрыга ішла павольна, шоргаючы лапамі па падлозе. А потым вядзьмар яе ўбачыў.

Апісанне Велярада не маніла. Несувымерна вялікая галава сядзела на кароткай шыі і была аблямаваная россыпам зблытаных кучаравых рудававатых валасоў. Вочы свяціліся ў цемры, як два карбункулы. Стрыга нерухо-

ма застыла, узіраючыся ў Геральта. Раптам яна разявіла пашчу, быццам хвалячыся радамі белых вострых зубішчаў, — і ляснула сківіцай, нібыта скрыню зачыніла. І адразу, без разбегу, скачыла, цэлячыся ў ведзьмара акрываўленымі кіпцюрамі.

Геральт адскочыў убок, закружыўся ў бліскавічным піруэце. Стрыга толькі зачাপіла яго і таксама закружылася, драпаючы паветра пазурамі. Раўнавагі яна не страціла і скокнула зноў — адразу ж, з месца, ляскаючы зубамі проста перад грудзьмі Геральта. Рывіец адскочыў у іншы бок, тройчы памяняў кірунак абароту ў шапаткім скачку, забытаўшы стрыгу. І тут жа моцна, хоць і не замахваючыся, ударыў яе па галаве срэбнымі шыпамі на тыльным баку рукавіцы — на касцяшках пальцаў.

Стрыга жудасна зараўла, поўнячы палац грымлівым рэхам, прыпала да зямлі, замерла і завыла — глуха, пагрозліва, люта.

Вядзьмар злавесна ўсміхнуўся. Першая спроба, здаецца, удалася. Як і для іншых пачвараў, прыведзеных у свет чарамі, срэбра было для стрыгі смяротным, а значыць, шанс ёсць: раз гэта звычайнае страшыдла, чары дакладна можна зняць. А срэбным мячом — у крайнім выпадку — можна ўратаваць сабе жыццё.

Стрыга не спяшалася нападаць зноў і цяпер набліжалася павольна, шчэрачы пашчу, з якой агідна выцякала сліна. Геральт адступіў, пайшоў паўкругам, асцярожна ступаючы, то запавольваючыся, то паскараючыся, блытаючы стрыгу, перашкаджаючы ёй сабрацца для скачка. Ідучы, вядзьмар размотваў доўгі тонкі моцны ланцуг з цяжкім канцом. Ланцуг быў срэбны.

І калі стрыга сцялася і скокнула, ланцуг свіснуў у паветры і, звіваючыся змяёю, вокамгненна аплёл плечы, шыю і галаву пачвары. Стрыга павалілася, працінаючы

слых пранізілівым віскатам. Яна кідалася па падлозе, жудасна равучы — ці то ад лютасці, ці то ад пякучага болю, якім катаваў яе ненавісны метал. Геральт быў задаволены: цяпер забіць стрыгу — калі б ён таго захацеў — цяжкасцяў не стварала. Але мяча вядзьмар не даставаў. У паводзінах стрыгі нічога не сведчыла пра безнадзейны выпадак. Геральт адышоў на належную адлегласць і, не спускаючы вачэй са стварэння, што білася на падлозе, глыбока ўздыхнуў і засяродзіўся.

Ланцуг лопнуў, срэбныя звёны дажджавымі кроплямі разляцеліся ва ўсе бакі і зазвінелі на камені. Аслепленая ярасцю стрыга, выючы, кінулася наперад. Геральт спакойна чакаў, падняўшы правую руку і крэсячы перад сабою Знак Аард.

Стрыга адляцела назад на некалькі крокаў, нібы яе ўдарылі молатам, але ўтрымалася на нагах, выпусціла пазуры, ашчэрылася. Яе валасы падняліся і затрапяталі, нібыта пад моцным ветрам. Яна хрыпела, з цяжкасцю перастаўляла ногі і павольна, але ішла.

Геральт занепакоіўся. Ён не чакаў, што такое простае заклінанне цалкам паралізуе стрыгу, але і не думаў, што пачвара так лёгка пераадолее супраціў. Доўга вядзьмар Знак трымаць не мог — гэта моцна знясільвала, а стрызе заставалася прайсці нейкія дзесяць крокаў. Геральт раптоўна зняў заклінанне і адскочыў убок. Як ён і чакаў, ашаломленая стрыга паляцела наперад, страціла раўнавагу, перавярнулася, праслізгацела па камені і скацілася па лесвіцы — проста ў дзіру, што зеўрала ў падлозе і адкрывала ўваход у склеп. Знізу данеслася страхотнае выццё пачвары.

Каб выйграць час, Геральт ускочыў на лесвіцу, якая вяла да галерэі. Ён не адолеў і паловы прыступак, калі стрыга выскачыла са склепа і панеслася да яго, нібы вя-

лізны чорны павук. Вядзьмар вычакаў, пакуль яна ўзбяжыць на лесвіцу, а потым пералез балюстраду і саскочыў уніз. Стрыга закруцілася на прыступках, адштурхнула ся і паляцела на яго ў неверагодным скачку — больш чым на дзесяць метраў. Гэтым разам яна не дала сябе так лёгка абдурьць, і яе кішчоры двойчы праехаліся па скураным кунтушы рывійца. Але новы, адчайна моцны ўдар срэбных шыпоў на рукавіцы адкінуў стрыгу назад, пахіснуў яе. Адчуваючы, як унутры расце лютасць, Геральт гайдануўся, адхіліўся і магутным штурхалём у бок зваліў пачвару на зямлю.

Стрыга зараўла гучней, чым калі яшчэ, — аж тынк са столі пасыпаўся.

Яна ўскочыла, калоцячыся ад нястрымнай злосці і прагі забіваць. Геральт чакаў. Ён ужо дастаў меч і, апісваючы ім кругі ў паветры, рухаўся наперад, абыходзіў стрыгу, сачыў, каб узмахі мяча не супадалі з рытмам і тэмпам крокаў. Стрыга скакаць не стала, а павольна набліжалася, не спускаючы вачэй са светлай палоскі клінка.

Раптам Геральт спыніўся і застыў, падняўшы меч. Разгубленая стрыга таксама спынілася. Вядзьмар павольна накрэсліў вастрыём паўкруг і зрабіў крок да пачвары. Потым яшчэ адзін. А потым скокнуў, круцячы меч над галавой.

Стрыга ўся сціснулася і пабегла, пятляючы. Геральт даганяў яе з зіхоткім клінком у руцэ. Вочы ведзьмара гарэлі пагрозлівым святлом, праз сціснутыя зубы рваўся хрыплы рык. Стрыга адступіла перад нянавісцю, злосцю і сілай, што сабраліся разам і білі ў яе хвалямі, урываліся ў галаву, раздзіралі вантробы. Зляканая аж да болю невядомым да гэтага пачуццём, яна слаба віскнула, закруцілася на месцы і ашалела кінулася наўцёкі ў цёмны лабірынт палацавых калідораў.

Геральт, якога біла дрыготка, стаяў пасярэдзіне залы. Адзін. Як жа шмат часу прайшло, думаў ён, перш чым гэты танец на краі прорвы, гэтыя вар'яцкія жажлівыя ваяўнічыя скокі прывялі да чаканага выніку і дазволілі ўвайсці ў ментальную сувязь з праціўнікам, дабрацца да сховішчаў магутнай волі, што перапаўняла стрыгу. Злой, хваравітай волі, дзякуючы якой стрыга і з'явілася. Ад успаміну пра тое, як ён прыняў у сябе цяжар гэтага зла, каб, адлюстраваўшы, скіраваць яго на пачвару, вядзьмар здрыгануўся. Ён яшчэ ніколі не сустракаў такой канцэнтрацыі нянавісці і забойчага шалу — нават у васіліскаў, якія мелі найгоршую славу што да гэтых якасцяў.

Тым лепш, думаў ён, ідучы да ўвахода ў склеп, які чарнеў у падлозе, нібыта вялізная лужына. Тым лепш, тым мацней ударыла саму стрыгу. Ён выйграў крыху часу на далейшыя дзеянні, пакуль пачвара не апамятаецца. Вядзьмар сумняваўся, што наважыцца на новы такі высілак. Эфект эліксіру слабеў, а да світання было яшчэ далёка. Стрыгу нельга пускаць у склеп да золку, іначай уся ранейшая праца пойдзе на глум.

Ён спусціўся па лесвіцы. Склеп быў невялікі, там стаялі тры каменныя саркафагі. На першым ад увахода века было напалову адсунутае. Геральт дастаў з-за пазухі трэцюю бутэлечку, хутка выпіў яе змесціва, ступіў у труну і лёг. Як ён і думаў, труна была падвойная — для маці і дачкі.

Закрыўся векам ён толькі тады, калі зверху зноў данеслася выццё стрыгі. Вядзьмар лёг ніцма побач з муміфікаванымі рэшткамі Ады і знутры накрэсліў на пліце Знак Ірдэн. На грудзі ён паклаў меч і паставіў маленькі пясочны гадзіннік — пясок у ім свяціўся. Склаў рукі. Ён ужо не чуў екатання стрыгі, якая абшуквала палац, і паступова пераставаў чуць зусім, бо мудранка і падтыннік пачыналі дзейнічаць.

VII

Калі Геральт расплюшчыў вочы, пясок у гадзінніку перасыпаўся ўвесь, а значыць, сон доўжыўся нават больш, чым трэба. Вядзьмар навастрыў вушы — і не пачуў нічога. Яго пачуцці вярнуліся да звычайнага стану.

Ён узяў меч, правёў рукой па веку саркафага, мармычучы заклінанне, пасля чаго трошкі, на некалькі цаляў, адсунуў пліту.

Ціха.

Ён пасунуў века яшчэ, сеў, трымаючы зброю напачаткова, высунуў з саркафага галаву. У склепе было цёмна, але вядзьмар ведаў, што на дварэ світае. Ён выкрасіў агонь, запаліў маленькі каганец і падняў яго, кідаючы на сцены склепа вычварныя цені.

Пуста.

Геральт вылез з саркафага — усё цела балела, дранцвела, мерзла. І тут заўважыў яе. Яна ляжала ніцма каля труны — голая, непрытомная.

Была яна хутчэй непрыгожая. Худзенькая, з маленькімі вострымі грудзьмі, брудная. Валасы — рудавакаштанавыя — сягалі амаль да пояса. Паставіўшы каганец на века, Геральт уклечыў перад ёю, нахіліўся. Яе вусны былі бледныя, на скуле — вялізны сіняк ад яго ўдару. Вядзьмар зняў рукавіцы, адклаў меч, бесцырымонна задраў ёй верхнюю губу пальцам. Зубы звычайныя. Пацягнуўся да рукі, схаванай збытанымі валасамі. Але перш чым намацаў далонь, убачыў раскрытыя вочы. Позна.

Яна хвастанула яго кіпцюрамі па шыі, раздзіраючы плоць, і кроў пырснула ёй на твар. Потым завыла, цэлячыся ў вочы другой рукою. Ён упаў на яе, хапаючы за запясці і прыціскаючы іх да падлогі. Яна ляснула зубамі —

ужо закароткімі — ля самага яго носа. Ён ударыў яе лбом у твар, прыціснуў мацней. Страціўшы ранейшую сілу, яна толькі звівалася пад ім, выла, плюючыся крывёю — яго крывёю, — што залівала ёй вусны. Кроў цякла хутка. Часу не было. Вядзьмар вылаяўся і моцна ўкусиў яе за шыю, проста пад вухам — усадзіў зубы і сціскаў іх, пакуль нечалавечае выццё не змянілася тонкім распачным крыкам, а потым — здушанымі ўсхліпамі, плачам пакрыўджанай чатырнаццацігадовай дзяўчынкі.

Калі яна знерухомела, ён адпусціў яе, падняўся на калені, выдраў з кішэні на рукаве кавалак тканіны і прыціснуў да шыі. Намацаў меч, што ляжаў побач, прыклаў вастрыё да горла непрытомнай дзяўчыне, нахіліўся да рукі... Пазногці былі брудныя, паламаньыя, усе ў крыві, але... звычайныя. Цалкам звычайныя.

Вядзьмар з цяжкасцю ўстаў. Праз уваход у склеп лілося вязка-вільготнае святло світання. Ён рушыў быў да лесвіцы, але пахіснуўся і цяжка асеў на падлогу. Праз намоклую тканіну кроў ужо лілася па руцэ, сцякала ў рукаў. Геральт распхіліў кунтуш, разарваў кашулю — і адрываў, дзёр на шматкі, перавязваў шыю, ведаючы, што часу мала, што зараз знепрытомнее.

Ён паспеў. І знепрытомнеў.

За возерам, у Вызіме, певень, тапырачы пёры ў халодным волкім паветры, хрыпла заспяваў трэці раз.

VIII

Ён убачыў беленыя сцены і бэлькі на столі ў пакойчыку над вартоўняй. Варухнуў галавой, крывячыся ад болю, застагнаў. Шыя была перавязаная — моцна, грунтоўна, умела.

— Ляжы, чарадзею, — сказаў Велярад. — Ляжы, не рухайся.

— Мой... меч...

— Так-так. Твой вядзьмарскі срэбны меч — безумоўна, самае важнае. Тут ён, не бойся. І меч, і скрынка. І тры тысячы орэнаў. Так-так, не трэба нічога гаварыць. Я стары дурань, а ты разумны вядзьмар. Фольтэст гэта ўжо два дні паўтарае.

— Два?..

— Ага, два. Няблага яна табе шыю раскаваліла — відаць было ўсё, што там у цябе ўсярэдзіне. Ты страціў да халеры крыві. На шчасце, мы панесліся ў палац адразу пасля трэціх пеўняў. У Вызіме сёння ноччу ніхто не спаў. Не атрымалася. Галёкалі вы там жудасна. Табе мая балбатня не назаляе?

— Кара... леўна...

— Каралеўна як каралеўна. Худая. І дурная нейкая. Плача бесперастанку. І ў ложка сікаецца. Але Фольтэст кажа, што ўсё зменіцца. Думаю, не да горшага, праўда, Геральт?

Вядзьмар заплюшчыў вочы.

— Ладна, пайду я, — Велярад устаў. — Адпачывай. Але спачатку скажы мне: навошта ты яе загрызці хацеў, га? Геральт?

Вядзьмар спаў.

